

Krabbameinsfelagið skipaði fyri upplýsandi tiltaki:

Færri tilburðir av bróstkrabbameini í Føroyum

Í døgunum 16. og 17. oktober, skipaði Krabbameinsfelagið fyri upplýsandi tiltaki, í samband við at tað eru 10 ár síðan stuðulsbólkurin »Bót til Bata« varð stovnaður. Serfrøðingar í Danmark vitjaðu og greiddu frá granskning og viðgerð í samband við bróstkrabbamein. Sosialurin hevur tosað við Eliesar Olsen, yvirlækna, sum sigur frá hagtalskanningum o.ø. í samband við viðgerð og eftirviðgerð av bróstkrabbameini í Føroyum

DAGNY JOENSEN
JENS KR. VANG

Seinastu tíðina hevur nóg orðaskifti verið um krabbameinsjúkur og viðgerðir í hesum sambandi.

Danska sjúkrahúsvirkið hevur altíð verið tikið fram sum fyrirmynd um góða sjúkuviðgerð, men herfyri vísti ein kanning í Svøríki, at hóast fleiri tilburðir av krabbameinsjúkum vóru í Svøríki, so yvirlivdu fleiri svær enn danir.

Tað skapti ósing og ótrygd í Danmark, og serfrøðingar á økinum hava í seinastuni gjørt nóg fyri at upplýsa um viðgerð av krabbameinsjúkum.

»Bót til Bata« 10 ár
Stuðulsbólkurin »Bót til Bata« er bert fyri kvinnur, sum hava fingið skurðviðgerð og eftirviðgerð fyri bróstkrabba, og tí var júst henda sjúkan á skránni.

Eliesar Olsen, yvirlækni á Landssjúkrahúsinum, er nevndarlimur í Krabbameinsfelagnum. Í Hansara starvi hevur hann eisini við

krabbameinsjúklingar at gera:

– Vit halda tað eisini vera umráðandi at tosa um hesi viðurskifti í Føroyum, og tí fingi vit tveir serfrøðingar úr Danmark at koma hendavegin í hesum sambandi, sigur Eliesar Olsen.

Tað vóru teir báðir Mogens Blichert-Toft, professari í krabbameinsjúkum og Carsten Rose, onkologur, sum fæst við eftirviðgerð av bróstkrabba.

Hesir eru førandi serfrøðingar í Danmark, og saman við teimum var eisini Lis Løfberg serfrøðingur í bróstprotesum.

Fyrilestrar vóru fyri almenninginum og starvsfólkum í sjúkrahúsvirkinum.

Upplýst var um graskring í Danmark á økinum, og hvussu viðgerð og eftirviðgerð verður lögð til rættis.

– Talið av tilburðum við krabbameinsjúkum økist, og fleiri fáa bróstkrabbamein í grannalondunum, sigur Eliesar Olsen.

Tá hesi viðurskifti skuldu kannast í Føroyum, var

trupulleikin, at ongar skrásetingar eru tókar áðrenn 1995.

Kanna gamlar sjúkudagbøkur

Fyri at bota um tað, hava læknarnir rannsakað gamlar sjúkudagbøkur, fyri at vita, hvussu stendur til við krabbameinsjúkum aftur í tíðina.

– Við at nýta ávísan roknihátt, eru vit komin eftir, at hóast fleiri tilburðir av krabbameinsjúkum í Føroyum seinastu árinu, so er títaleikin væl lægri enn í grannalondunum.

– Vit leggja eisini lægri í tølum sammett við Ísland, og væl niðan fyri donsku hagtølini, sigur Eliesar Olsen.

– Hagtølini eru kortini so fesk, og vit hava ikki gjørt sundurgreinaði kanningar um t.d., hvussu nóg sleppa undan sjúkuni og hvussu møguleikarnir eru fyri at yvirliva. Heldur ikki eru vit komin til at sundurgreina tøluni, fyri at kanna, hví færri fáa hesa sjúku í Føroyum, í mun til grannalond-

ini, sigur Eliesar Olsen.

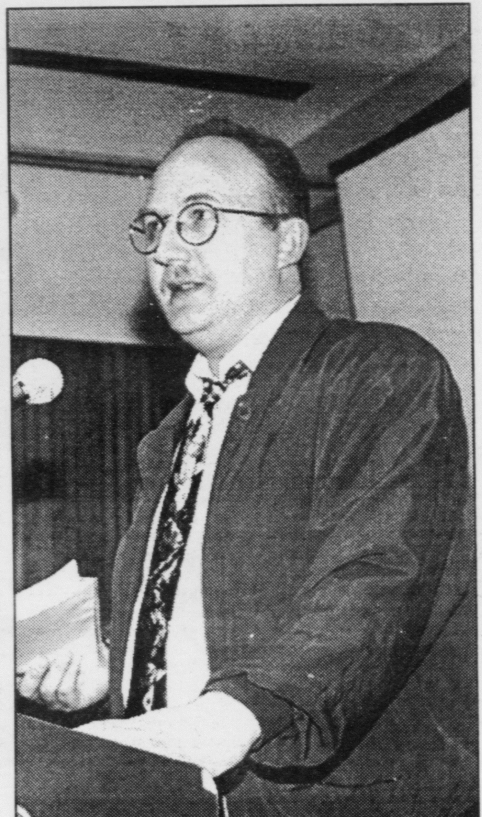
Tiltakið hjá »Bót til Bata« var eisini gjørt fyri at staðfesta, at viðgerðin herheima er á hædd við tað, sum fæst í grannalondunum.

Viðvíkjandi føroyskum viðurskiftum, so vóru donsku serfrøðingarnir samdir um, hvussu umráðandi tað er, at skurðviðgerð í brósti, eru á so fáum hondum sum til ber, fyri at tryggja góðskuna, sigur Eliesar Olsen.

Sleppa undan at fara til Danmarkar

Áður fóru krabbameinsjúklingar til Danmarkar at fáa kemo-terapi og aðra viðgerð fyri krabbamein, men í flestu førum verður viðgerðin nú gjørd í Føroyum. Landssjúkrahúsið hevur samband við danska sjúkrahúsvirkið, og fastur onkologur vitjar og veitir javnan ráðgeving í Føroyum.

– Tað hevur verið ført fram, at føroyskir sjúklingar í Danmark fáa betri viðgerð enn danir. Er tað

Eliesar Olsen, yvirlækni á Landssjúkrahúsinum, greiddi frá forvitnisligum arbeiði í samband við hagtøl fyri tilburðir av krabbameinsjúkum í Føroyum. Sambært tølunum sæst, at títaleikin av sjúkuni er minni í Føroyum enn í grannalondunum

rætt?

– Í Danmark eru føroyingar ikki betur fyri enn danir, men í Føroyum er t.d. biðitíðin minni, og tað ger, at viðurskiftini hjá sjúklinginum eru betur í Føroyum.

– Trupulleikarnir í Danmark eru tær longu biðitíðirnar til viðgerð og eftirviðgerð, og har verða føroyingar ikki tiknir fram um danir. Ikki øll viðgerð fyri krabbameinsjúkum kann veitast í Føroyum. Eitt nú um fólk skulu hava geisla viðgerð, so nýðast tey til Danmarkar, og har er long biðitíð.

Føroyingar kunnu eisini fara aðrastaðni í viðgerð, eitt nú til Svøríkis ella til Íslands. – Tað skulu læknarnir eisini fáa í lag, tí vit skulu fara hagar, har besta hjálpin fæst, sigur Eliesar Olsen.

Hann er skurðlækni og hevur við krabbameinsjúklingar at gera.

– Fundinum greiddi hann frá, hvussu t.d. kvinnur kun-

du fáa nýtt bróst, ístaðin fyri at nýta bróstprotesur.

Kvinnur fáa nýtt bróst og betri lívsvirði
Hann hevur gjørt slíkar viðgerðir í Svøríki, og veit, at tað hevur nóg av týða fyri lívsvirðið hjá kvinnum, at tær hava fingið hetta gjørt. Henda viðgerð er eisini møgulig at fáa í Føroyum.

Eini 20 tilburðir av bróstkrabba eru árliga í Føroyum, men læknarnir vita sum s ágt ikki, hvussu leingi sjúklingarnir liva, og heldur ikki,

hvussu leingi sjúkan hevur gjørt um seg, áðrenn hon verður staðfest.

Eingin biðitíð í Føroyum

– Fyrirminurin við at veita viðgerð í Føroyum er, at vit gera kanningar og veita viðgerð eftir bert fáum døgum, og síðani kunnu sjúklingar fáa eftirviðgerð beinanvegin, sigur Eliesar Olsen.

Tað hevur verið tosað um at gera regulgular mammo-grafikanningar (röntgenkanning av brósti) eins og nú verður gjørt við undirlivskanningar fyri kvinnur í ávísam aldri.

Nóg mikið at kanna tær 50 - 67 ára gomlu

– Hevði tað børt um, so sjúkan varð funnin skjótari?

– Tað er altíð gagnligt at gera fyrirbyggjandi kanningar, fyri at staðfesta sjúkuna so tíðliga sum til ber. Kortini er tað ivingarsamt um hetta nýtist at vera lógarkrav í lægri aldursbólkinum, tí endurtøka av röntgengeislingum kann verða vandamikil, sigur yvirlækni.

Mest hósikiliga aldursbólkurin til mammografi kanningar eru 50 - 69 ár gamlar kvinnur, tí í hesum aldrinum økist vandin fyri at fáa bróstkrabbamein.

– Tað er tó treytað av at vit hava góðar umstøður, vant starvsfólk og góða röntgenútgjöld, sigur Eliesar Olsen.